

RÉSUMÉ — INHALTSANGABE.

János Horváth: „*Próféták által szólt rígen.*“ Das Zitat im Titel ist aus einem Gedicht János Sylvesters im Jahre 1541. geschrieben und in seiner Neutestamentübersetzung erschienen. (Deutsch: „Einst liess Er durch Propheten sagen.“) Dieses Gedicht, samt einigen anderen, am selben Ort mitgeteilten Gedichten ist im Distichon geschrieben. Sylvester dachte, er sei der erste, der ungarische Gedichte laut griechisch-römischer Metrik verfasst habe. Wie er diese Möglichkeit fand? Diese Frage will der Verfasser beleuchten. Er meint Sylvester habe in seinen Prosaschriften nachträglich manche Sätze gefunden, welche zufallsweise dem Daktyl entsprechen. Solche Sätze kommen häufig am Ende seiner Neutestamentübersetzung vor. Es bietet sich also eine Möglichkeit, dass er während der Korrektur des letzten Bogens der Übersetzung, die Fähigkeit der ungarischen Sprache um klassizistische Gedichte zu bilden, bemerkte. Er selber sagt er habe dies „zu spät“ erfahren. Damals war nämlich schon die ganze Übersetzung gesetzt und bald das ganze gedruckt. Die vorliegenden Gedichte hat er blos auf dem vor- und nach der Übersetzung stehenden unnummerierten Blättern drucken lassen. Horváths Meinung ist, dass diese ungewöhnliche Ordnung auch durch seine Voraussetzung beweis ist. Nach der Festsetzung der obigen Resultate, befasst sich der Artikel, mit Sylvesters Verstechnik und mit der vers- und stylhistorischen Bedeutung seines im Titel angeführten schönsten Gedichtes.

Sándor Eckhardt: *Le séjour de Valentin Balassi sur les côtes de l'Océan.* A l'occasion de la réédition du journal de voyage du R. Pasteur Martin Csombor de Szepsi, l'auteur de cet article s'efforce d'éclairer en s'appuyant sur le journal certains points obscurs de la vie du grand poète hongrois Valentin Balassi. Il établit notamment que le poète passa quelque temps au collège des jésuites de Braunsberg où de nombreux gentilshommes hongrois furent élevés depuis l'avènement de Báthory en Pologne. C'est là qu'il composa une belle poésie religieuse, en 1591, „près de l'Océan“, et c'est encore de là qu'il envoya le „Prince“ du Machiavel à son cher disciple Jean Rimay, humaniste et diplomate distingué. Le Machiavel en question est conservé aujourd'hui au „Székely-Múzeum“ de Sepsiszentgyörgy.

Zoltán Trócsányi: *Die ungarischen Druckwerke von den ersten drei Jahrzehnten des 19. Jahrhunderts.* Vf. versucht mittels der ungarischen Rechtschreibung des 19. Jahrhunderts die aus dem selben Jahrhundert stammenden, ohne Angaben des Impressums (Erscheinungsort, Jahreszahl, Druckort, etc.) erschienenen Druckwerke zu bestimmen. Seine Ergebnisse werden mit zahlreichen Beispielen erläutert. Er behauptet, dass in der Rechtschreibung dieser Druckwerke ein Parallelismus zu vernehmen ist: eine etymologische

und eine phonetische (genannt auch reformierte und katholische) Rechtschreibung. Nebst dieser, mit strenger Konsequenz durchgeführte, parallele Rechtschreibung, treffen wir im selben Jahrhundert auch viele individuellen Versuche. Kazinczy und sein Dichterkreis liessen die etymologische Rechtschreibung gelten, ihnen gegenüber gebrauchten die Schulen, Lehrbücher und eine grosse Menge von Büchern die phonetische.

Oszkár Sashegyi: *Die Bibliotheken der Ukraine.* Vorliegender Artikel gibt einen kurzen Bericht über Entwicklung und jetzigen Zustand der Bibliotheken in der Ukraine. Er beschreibt ausführlicher die Zentralbibliothek der ukrainischen Akademie der Wissenschaften in Kiew und spricht den Wunsch aus, dass die Széchényi-Landesbibliothek in Budapest den Kontakt mit dieser grössten und reichsten der Bibliotheken der Ukraine aufnehme um den Bücherbestand beider Bibliotheken mit Werken, welche in ihrem Interessenkreis liegen gegenseitig auf dem Tauschwege ergänzen zu können. Es möge beiden zum Vorteil gereichen, dass die Scheidewände, welche ihre Länder mehr als zwei Jahrzehnte hindurch unüberbrückbar getrennt haben, nun nicht mehr bestehen und schon jetzt, während des Krieges, wenn auch in bescheidenem Umfang ein kultureller Austausch beginnen kann.

Lajos Szimonidesz: *Gab es im 17. Jahrhundert zu Pucho eine Druckerei?* Die Frage wurde durch PÁL GULYÁS angeschnitten, indem er die durch L. SZIMONIDESZ angeführten RIBAY'-schen und MICHÁEL KLEIN'-schen Angaben angezweifelt hatte. Sie kann also nur auf Grund neuer Dokumente weiter erörtert und entschieden werden, aber zu diesen gehören nicht die schon bisher bekannten Erzeugnisse der Trencséner und Zsolnaer Druckerei, sondern sollen zuerst die zwischen 1620—1632 erschienen Schriften der nach Ungarn in die LEDNICZER DOMÁNE geflüchteten böhmischen Brüder darauf geprüft werden, ob selbe nicht mit den späteren Lettern der von Pucho nach Trencsén übersiedelten Druckerei gedruckt wurden, dann aber NIKOLAUS DRABIKS und J. A. COMENIUS' Schriften durchgesucht werden, ob da nicht Fingerzeige sich für diese Arbeit ergeben. Allenfalls benötigt diese Arbeit einen Slavisten. Die Puchoer Druckerei im 18-ten Jahrhundert existiert ohne Frage, ihre Existenz wird aber durch Angebereien gefährdet, sie soll auch zensurpflichtige Schriften drucken. Davon zeugt die mitgeteilte Meldung des Trencséner Komitats vom Jahre 1720.

TARTALOM.

	Lap
Horváth János: „Próféták által szólt rígen“	231
Eckhardt Sándor: BALASSI BÁLINT az Oceanum mellett	245
Trócsányi Zoltán: A XIX. század első három évtizede magyar nyom- tatványainak meghatározása	252
Trócsányi Zoltán: Magyar és szláv nyomdák a XV—XVI. században	263
Sashegyi Oszkár: Ukrán könyvtárak	269
Kisebb közlemények: SZIMONIDESZ LAJOS: Volt-e Puchón nyomda? — D. B.: Pethe Ferenc „Gazdaságot Tzélzó Ujság“-jának néhány problémája. — SZEMZŐ PIROSKA: Könyvkiadásunk a mult század elején. — DEZSÉNYI BÉLA: Olvasó-egylet Budán száz év előtt. — DEZSÉNYI BÉLA: Még valami a vidéki kaszinók könyvtáraitól ..	284
Ismertetések: B. I. ZDANEVICS: Provinciale Romanum. Unbekannter Druck von Johannes Gutenberg. (Ism. SASHEGYI OSZKÁR.) — XVI. századi magyar orvosi könyv. (Ism. TRÓCSÁNYI ZOLTÁN.) — KÁPLÁNY GÉZA: Könyvtárak korszerű rendezése és fejlesztése. (Ism. GORIUPP ALISZ.) — F. H. KLUGE: Iberoamerikanische Grosszeitungen. (Ism. DEZSÉNYI BÉLA.) — Litteraria Hungarica. (Ism. SZEMZŐ PIROSKA.) — MAKOLDY SÁNDOR: Nemes Hajnik Károly és a magyar országgyűlés gyorsirodája. (Ism. D. B.) — K. KLAFTENEGGER: Ungarische Zeitschriftenwesen von heute. (Ism. Sz.)	301
Folyóiratszemle 1941. Összeállította: SUPKA ERVIN	315
Levélszekrény: TR. Z.: Hová tünt el Gvadányi: Egy falusi nótárius- nak budai utazása szerzői javított példánya? — SZENTKUTY PÁL: A tulajdonos névbejegyzésével ékes könyvek gyűjtése. — Miképp olvasnak sokan könyveket? — Román olvasás Párizsban	326
Résumé — Inhaltsangabe	329

A szerkesztésért *Trócsányi Zoltán*, a kiadásért *Droszt Olga* felel.

43.529. — Kir. Magy. Egyetemi Nyomda, Budapest. (F.: Thiering Richárd).

Zolnai Klára:

**Bibliographia bibliothecae
Mathiae Corvini.**

Budapest, 1942.

Ára 10 pengő.

Jávor Egon:

**Hét kéziratposztonyi missale
a Nemzeti Múzeumban.**

Budapest, 1942.

Ára 10 pengő.

Lukács József:

**A magyar katonai hírlapok és
folyóiratok bibliográfiája
II. Rákóczi Ferentől napjainkig
(1705–1941).**

Lukács Sándor könyvkiadó kiadása. Bolti ára: 15 pengő.

A Magyar Könyvszemle

bevételei 1942-ben.

Hozzájárulás a folyóirat költségeihez: M. Tud. Akadémia Könyvtára 200— P. — Kir. Magy. Pázmány Péter Tudományegyetem Könyvtára 496'25 P. — Egyetemi Könyvtár, Pécs 100— P. — Egyetemi Könyvtár, Szeged 300— P. — Erdélyi Tudományos Intézet, Kolozsvár 200— P. — Fővárosi Malomegyesület 250— P. — József Nádor Műszaki és Gazdaságtud. Egyetem Bányászati Kara Könyvtára 100— P. — József Nádor Műszaki és Gazdaságtud. Egyetem Központi Könyvtára 100— P. — Kereskedelmi és Iparkamara Könyvtára 100— P. — Nemzeti Bank 1000— P. — Országgyűlés Könyvtára 250— P. — Statisztikai Hivatal Könyvtára 100— P. — Széchényi Könyvtár 115'52 P. — Székesfőváros Központi Pénztára 198— P. — Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium 992'36 P.

Előfizetés: Apátsági Könyvtár 39'60 P. — Baranyai Lipót 40— P. — Baranyai József 10— P. — Barcsay Andrásné 10— P. — Bibliográfiai Központ 500— P. — Ceteka, Prága 39'60 P. — Ciszterci Rend Tanári Könyvtára, Székesfehérvár 10— P. — Collegium Hungaricum, Wien 40— P. — Déri Múzeum, Debrecen 40— P. — Egyetemi Nyomda Könyvesboltja 40— P. — Elme- és idegklinikai könyvtára, Pécs 40— P. — Eszterházy levéltár 40— P. — Ferenc József Tud. Egyetem Magyar Irodalomtörténeti Intézete 40— P. — Földmívelésügyi minisztérium könyvtára 39'60 P. — Fővárosi Könyvtár 120— P. — Fővárosi Paedagógiai Könyvtár 40— P. — Grill-féle könyvkereskedés 40— P. — Gyenis András 10— P. — Kegyesrendi Könyvtár 60— P. — Klempa Károly 10— P. — Kornfeld Móric, br. 40— P. — Külügyminisztérium Könyvtára 40— P. — Magyar Történettudományi Intézet 40— P. — Mezőgazdasági Múzeum Könyvtára 40— P. — Műemlékek Országos Bizottsága 40— P. — Nemzeti Bank Könyvtára 40— P. — Országgyűlés Könyvtára 39'60 P. — OTI 40— P. — Pfleger Farkas P. 10— P. — Puchász Károly 10— P. — Ranschburg Gusztáv 10— P. — Rassay Márta 40— P. — Ref. Arany János gimnázium könyvtára 40— P. — Ref. Főiskola könyvtára, Pápa 40— P. — Ref. Nagykönyvtár, Debrecen 40— P. — Szabadalmi Bíróság 40— P. — Szent Benedek Rend könyvtára 40— P. — Szépművészeti Múzeum könyvtára 40— P. — Technológiai Anyagvizsgáló Intézet Könyvtára 80— P. — Technológiai Könyvtár 20— P. — Tiszti Kaszinó Könyvtára 39'60 P. — Toldalaghy Józsefné, gr. 40— P. — Városi Levéltár, Győr 40— P. — Znakovszky Emma 10— P.